

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
İSLAMİ İLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
MANEVİ DESTEK VE REHBERLİK PROGRAMI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**YEDİ BÜYÜK GÜNAHIN İNSAN VE İNSAN PSİKOLOJİSİ
ÜZERİNDE BIRAKTIĞI ETKİLER**

Betül GEYLANI VURAL

DENİZLİ-2023

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
İSLAMİ İLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
MANEVİ DESTEK VE REHBERLİK PROGRAMI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ

YEDİ BÜYÜK GÜNAHIN İNSAN VE İNSAN PSİKOLOJİSİ
ÜZERİNDE BIRAKTIĞI ETKİLER

Betül GEYLANI VURAL

Danışman
Doç Dr. Osman MUTLUEL

Enstitü Anabilim Dalı : Felsefe ve Din Bilimleri
Tezsiz Yüksek Lisans Programı: Manevi Destek ve Rehberlik

Betül GEYLANI VURAL tarafından hazırlanan “**YEDİ BÜYÜK GÜNAHIN İNSAN VE İNSAN PSİKOLOJİSİ ÜZERİNDE BIRAKTIĞI ETKİLER**” adlı tezsiz yüksek lisans dönem projesi danışmanlığında hazırlanmış olup 25.11.2023 tarihinde son kontrolü yapılarak Pamukkale Üniversitesi İslam İlimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Manevi Destek ve Rehberlik tezsiz yüksek lisans dönem projesi olarak kabul edilmiştir.

Danışman

İmza

Doç Dr. Osman MUTLUEL

Pamukkale Üniversitesi İslami İlimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun .....tarih ve ..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Doç. Dr. Harun ABACI
Enstitü Müdürü

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi İslami İlimler Enstitüsünün yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu; atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi; bu tezin bölümlerini herhangi bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Betül GEYLANI VURAL

ÖNSÖZ

Bu projenin ortaya konulmasında henüz yüksek lisans ders döneminde iken konu seçimime doğrudan etki ederek projenin tamamlanma aşamasına varıncaya kadar bütün süreçlerde ilgi ve desteğini esirgemeyen, öneri ve düşünceleriyle beni yönlendirip danışmanlığımı üstlenen Doç. Dr. Osman MUTLUUEL hocama kalbi şükranlarımı arz ederim. Yüksek lisans ders aşamasında iken akademik yazım ve etik ile kaynaklara ulaşma ve kullanma konularında tecrübesinden ve birikiminden ziyadesiyle faydalanma imkânı bulduğum Arş. Gör. Dr. Yasin BOSTAN hocama ve bana emeği geçen bütün hocalarıma teşekkür ederim.

Gayret kuldan, Tevfik Allah'tandır.

Betül GEYLANI VURAL

Denizli- 2023

ÖZET

Pamukkale Üniversitesi İslami İlimler Enstitüsü

Tezsiz Yüksek Lisans Proje Özeti

Projenin Başlığı: Yedi Büyük Günahın İnsan ve İnsan Psikolojisi Üzerinde Bıraktığı Etkiler	
Projeyi Hazırlayan: Betül GEYLANI VURAL	Danışmanı: Doç. Dr. Osman MUTLUEL
Kabul Tarihi: 15.12.23	Sayfa Sayısı: (vi) + 29
Anabilim Dalı: Felsefe ve Din Bilimleri	Programı: Manevi Destek ve Rehberlik

Özet

Büyük günah; Allah'ın yapılmasını yasakladığı her fiil, dinen yasakladığı konusunda kesin delil bulunan suç, hakkında dünyevi ve uhrevi ceza öngörülen davranış şeklinde tanımlanmıştır. Peygamber efendimiz hadisi şerifinde "Helak edici yedi büyük günahtan sakının" diye buyurduğunda sahabenin nedir onlar ey Allah'ın resulü diye sormaları üzerine; "Allah'a şirk koşmak, Büyücülük yapmak, Katil olmak, Yetim malını yemek, Faiz yemek, Cihaddan kaçmak, Zina iftirasında bulunmaktır" buyurmuştur. Bakara suresinde "Allah onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir, gözlerinde de kalın bir perde bulunmaktadır ve onlar için büyük bir azap vardır." diye buyrulur. İnsanın yapısında bulunan ve kötülüklerin kaynağı olan nefis alabildiğine kötülüğü emreden (nefs-i emare) ve kişiyi günaha yöneltmek için fısıltılar halinde sürekli telkinde bulunan bir güçtür. Büyük günahlar hem ferdi hem de sosyal hayatı bozan manevi bir hastalıktır. İnsanın Allah'a olan meylini köreltir, kalbine huzursuzluk verir, hayatını alt üst eder. Özü itibarıyla günah vicdanı sızlatan vicdanın benimsemediği, insanın kalbine, bedenine huzursuzluk veren bir olaydan ibarettir.

Anahtar Kelimeler: Büyük Günah, Şirk, Sihir, Cinayet, Yetim Hakkı, Faiz, Cihad, Kazf

ABSTRACT

Pamukkale University Institute of Islamic Sciences

Abstract of Master Thesis

Title of the Project: The Effects of the seven Major Sins on Human Beings and Human Psychology	
Author: Betül GEYLANI VURAL MUTLUEL	Supervisor: Doç. Dr. Osman
Date: 15.12.2023	Nu. Of pages: (vi+29)
Department: Philosophy and Religious Sciences Subfield: Moral Support and Guidance	

Abstract

Great sin is defined as any action that Allah forbids, with clear evidence in religion, and is punished in this world and the hereafter. When the Prophet ﷺ said, "Beware of the seven destructive sins" and the Sahaba asked, "What are they, O Messenger of Allah?", he answered, "Associating partners with Allah, practicing witchcraft, committing murder, consuming the property of an orphan, indulging in usury, fleeing from Jihad, and accusing others of adultery."

In Surah Al-Baqarah, it is stated, "Allah has sealed their hearts and their hearing, and over their vision is a veil. And for them is a great punishment."

The nafs (lower-self) is an inherent part of human nature and is a source of evil. It constantly commands evil and whispers to lead a person into sin.

Great sins not only harm an individual but also disrupt social life. They diminish a person's inclination towards Allah, disturb their heart, and disrupt their life. Essentially, a sin is an event that disturbs the conscience and is not accepted by the conscience, causing discomfort to the heart and body.

Keywords: Major Sin, Polytheism, Magic, Murder, Orphan's Right, Usury, Jihad, False Accusation

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYANNAMESİ.....	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vi
GİRİŞ	1
I. Araştırmanın Konusu ve Amacı.....	1
II. Araştırmanın Kaynakları, Yöntemi ve Literatür Kritiği.....	2
BİRİNCİ BÖLÜM	4
BÜYÜK GÜNAHLARIN BİREYSEL ETKİLERİ	4
1.Allah’a Şirk Koşmak ve İnsan Psikolojisi.....	4
1.1 Kur’an’ı Kerim’de Şirk Kabul Edilen Davranışlardan Bazılar	5
1.2 Şirk Türleri.....	5
2. Büyücülük Yapmak ve İnsan Psikolojisi	7
2.1. Büyü ile İlgili Kavramlar	8
2.2. Büyü’nün Amacı	9
İKİNCİ BÖLÜM.....	12
BÜYÜK GÜNAHLARIN TOPLUMSAL ETKİLERİ	12
1. Katil olmak ve İnsan Psikolojisi	12
2.Yetimin malını yemek ve İnsan Psikolojisi	14
2.1. Yetim Malı Yemenin İnsan Üzerindeki Etkisinin Ayet ve Hadisi Şeriflerle Anlaşılması	14
3. Faiz Yemek ve İnsan Psikolojisi	17
3.1.Toplumsal Zararları.....	19
3.2.Ekonomiye Zararları	19
4. Cihat’tan Kaçmak ve İnsan Psikolojisi.....	20
5. Zina İftirasında Bulunmak ve İnsan Psikolojisi.....	24
SONUÇ	26
KAYNAKÇA.....	27
ÖZGEÇMİŞ.....	29

KISALTMALAR

a.s.	: Aleyhis selam
cc	: Celle celeluhu
Hz.	: hazreti
r.a	: Radıyallahü anha
s.	: sayfa,sayı
s.a.v	: Sallallahü Aleyhi ve Sellem
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
vb.	: ve benzeri

GİRİŞ

I. Araştırmanın Konusu ve Amacı

Peygamberimiz(sav) “İnsanı mahveden yedi günahıtan kaçının: Allah’a şirk koşmak, Büyücülük yapmak, Katil olmak, Yetimin malını yemek, Faiz yemek, Cihaddan kaçmak, Zina iftirasında bulunmaktır.”¹ Günah, sonsuz kudret ve azamet sahibi yüce Allah’a bir isyandır. Onun rahmetine ve rızasına bir perdedir. Allah’ın koyduğu yasakları çiğneyip hiçe saymak cahillik ve hazin bir cesarettir. İnsanın duygu ve düşünceleri üzerinde olumsuz neticelere yol açıp kalbin kararmasına sebep olur. Günahın bu etkisini peygamberimiz (s.a.v) şöyle açıklar: “Kul bir hata yaptığı zaman kalbinde siyah bir iz meydana gelir. Eğer kişi o günahı fark eder ve tövbe edip af dilerse kalbi o lekeden temizlenir. Eğer aynı günahı işlemeye devam ederse kalpteki leke artar. Hatta bir zaman gelir, kalbini tamamen kaplar.” İşte bu durum Allah’ın “Hayır onların kazanmakta oldukları kalplerini paslandırmıştır” mealindeki ayette zikrettiği pastır.

Günahın insanın aklına, kalbine ve bedenine verdiği dünyevi ve uhrevi zararlar, insan psikolojisi ve kişiliğinin oluşumunu olumsuz yönde etkiler. İnsanlar bazen günahın tesirini o anda görmezler. Kalbin henüz katılaşmadığı gençliğin ilk dönemlerinde işlenen ilahi yasaklar ve büyük günahlar da bu durum daha belirgindir çünkü işlediği günahın tesiri ileride ortaya çıkar ama kişi onu unutmuş olur. O anda etkisini görmediği içinde işlediklerinden dolayı Allah’ın ona hoşnutsuzluğunun olmadığını düşünür ve cezasının gecikmiş olmasının aslında Allah’ın ona tövbede bulunması için zaman tanımış olduğunu unuttur. Oysaki tertemiz olan kalpte günahlar sonucu oluşan siyah izin çoğalmasıyla; insanların helak olduğu, nimetlerin yok olduğu nice ferdi ve içtimai belalara yol açtığı görülmüştür.

Bazende günahların tesiri o andadır. İnsan günahı işler ve onun zilleti hemen üzerine çöker; organlarında, ruhunda ya da psikolojisi üzerindeki etkisini yani davranışı ve davranışa iten süreçleri bilimsel olarak anında gösterir. Günahların tesiri, defalarca işlenip nefse yerleştiğinde ise meleke haline gelir ve nefis o insanı kendi yönünde etkiler.

---

¹ Buhari, *Camii’s-Sahih* (ANKARA: TDV Yayınları, 1975), Tıp, 48.

“Genel suçlarda sadece ceza korkusu bir psikolojik etken iken, günah psikolojisinde cezanın yanında Allah’a, Peygambere, Kur’an’a ve bütüncül olarak kişinin sahiplendiği inancına saygısızlık psikolojisi de olumsuz etkenlerdendir. Dolayısıyla insan günah işlerken, basit ve sıradan bireysel bir suçun ötesinde, bir suçluluk psikozuna da girmektedir.”²

Bu çalışmada yedi büyük günah maddelerini ayrı ayrı ele alarak açıkladık. Daha sonra maddeler içinde yer alan kavramları işleyip, günahların insan ve insan psikolojisi üzerinde bıraktığı etkileri ayetler ve hadisler ışığı altında yorumlamaya çalıştık. Bu günahların insanın bireysel ve toplumsal dünyasına bıraktığı etkileride kısmen dini kısmen de nesnel olarak değerlendirmeye çalıştık. Bilgi kullanımını konusunda çoğunlukla kaynaklara atıfta bulunduk.

II. Araştırmanın Kaynakları, Yöntemi ve Literatür Kritiği

Çalışma da Yedi Büyük Günahın maddelerini ayrı ayrı ele aldığımız için yararlandığımız kaynak araştırmalarında her maddeyi farklı kaynaklar üzerinden açıklamaya çalıştık.

Abdullah Ünalın’ın “Günahın Sosyo-Ekonomik Yapıya Etkisi” adlı Bilimsel Dergi Makalesinden günahların psikolojik olumsuzluklarının beraberinde sosyal-ekonomik olumsuzluklarının da var olduğu ve bu kapsama giren günahlar üzerinden açıkladık.

Mehmet Sürmeli’nin “Şirk olan davranışlar ve şirkin çeşitleri” adlı dergi makalesinden ve farklı kaynaklar üzerinden bilgi edinip. Bunlara çalışmamızda yer vermeye çalıştık. Şirk hakkında bilgi edindik.

Abdulkadir Sipahi “Türk halk inanışlarında büyü ve büyü ile ilgili uygulamalar” adlı Yüksek lisans tezinde Büyü ve büyü ile ilgili kavramların dayandırıldığı nedenlere, büyüye götüren sebepler ve daha birçok kaynağı çalışmamıza göre uyarladık.

“İslam Hukukunda Ölüm Cezası Getiren Suçlar” A.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisinde Mehmet Köroğlu; Kasten adam öldürmenin cezalarını, mecbur bırakıldığı ve mahrum

---

² Abdullah Ünalın, “Günahın Sosyo-Ekonomik Yapıya Etkisi”, *Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 1/2 (12 Nisan 2016), 237.

edildiği şeyleri konu almıştır. Bu kaynaktaki suç ve cezaların tasnifi ve kısas hakkındaki bilgilerin çalışmamıza yararı olmuştur.

Cemal Ağırman; “Fert ve toplumun Yetim ve Öksüzlere karşı sorumlulukları” Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi ve “İdeal bir Davranış Biçimi olarak Empati ve Hadislerde Empati Örnekleri” dergisinden Yetimin malının korunmasının sadece dünyevi önlemlerle sınırlanmadığını maddi manevi etkilerinin olduğu ve yetimlerle empati kurulmasının gerekliliği bildirir bizde konuyu bu yönden inceleyip çalışmamızda belirttik.

“Faiz” adlı Ansiklopedi bölümünde İsmail Özsoy; Faizin Cahiliye dönemine dayandığını ve çirkin bir kazanç olduğu halde o zamanlardaki bariz yaygınlığı ele almıştır. Cahiliye döneminden günümüz şartlarına rağmen faiz hala içimizde varlığını sürdürmesi konusu ve getirdiği toplumsal, ekonomik zararlarına değindik.

Cihaddan kaçmanın öncelikle insan üzerindeki etkisine değinip meydana getirdiği hasarları ayet ve hadislerle dünya ve ahiretinin akıbeti üzerine yorumlarda bulunduk.

Kazf'ta bulunan insanın şahitliğinin reddi ve alacağı cezaları ele alıp üzerinde bıraktığı etkilere çalışmamızda yer vermeye çalıştık.

Bu çalışmamızın amacını ortaya koymak için daha birçok kaynaktan; makale, tez, yorum, ansiklopedi, dergi vb. çalışmalarla atıfta bulunup günahların hem dünyevi hem uhrevi açtığı yaraların farkına vardırmak, Ayet ve Hadislerin bu günahlara karşı gelen sert tutumları, insan üzerinde maddi-manevi ve psikolojisi üzerinde bıraktığı hasarları, verdiği zararları, günlük hayatımızda meydana gelen olumsuzluklardaki etkisinin de büyük olduğunu konular içinde ele aldık.

YEDİ BÜYÜK GÜNAH VE İNSAN PSİKOLOJİSİ ÜZERİNDE ETKİLERİ

BİRİNCİ BÖLÜM

BÜYÜK GÜNAHLARIN BİREYSEL ETKİLERİ

1.Allah'a Şirk Koşmak ve İnsan Psikolojisi

İslam dininde Allah'a ortak koşmak şirk kelimesiyle ifade edilir. Allah'tan başkasını ilah edinmek ve kendini buna inandırmak Kur'an'ı Kerimde mühim bir iman problemidir. Şirki uygulayanlara da müşrik denir.

Allah'a şirk koşan insan kelime-i tevhidi söylediği zaman bu halden kurtulur tevhid dinine layık olur. Ortak koştaya şirk, ortak olan şey şerik anlamındadır. "Kur'an'ı kerimde 'şirk günahı dışında bütün günahların affedileceği'"³ buyrulmaktadır.

Araştırılan ayeti kerime ve hadisi şeriflerde şirke düşen müşriklerin sebebinin, Allah'u Teâlâ, melekler, Peygamberimiz ve ahiret ile bağlantıları bulunur. Buna sebebiyet veren şey ise Allah'ı bilmemekten kaynaklanır. Kur'an'ı kerim bu konuda: "Onlar, Allah'ı hakkıyla tanıyıp takdir edemediler; yüceliğini, kudretini, kadrini bilemediler. Allah güçlü, kudretli, üstün ve hükümandır."⁴ Herhangi bir şeyi bilmeyene cahil diyorsak, Rabbini ya yanlış bilen ya da hiç bilmeyenler büyük bir cahillik içindedir ve bu cehalet ki onları sapıttırıştır.

Düşünmemeyi tercih eden, Allah'ı hem cisimlendirip hemde yarattığı mahlukata benzeten, zulmünden geri kalmayan, şüpheciliğinden vazgeçmeyip hatalarına devam etmeyi gelenekselleştiren müşriklerin; çoğunun kopamadıkları geçmişleri, göreneklere boyun eğip baskılara ses etmemeleri, yaşam kalitelerinin büyümesiyle şımarmaları, şeytanında hileleriyle çoğu kez bocalamışlar ve gelen emire riayet etmedikleri için de kurtulamamışlardır.

---

³ "Kur'an Yolu" (Erişim 03 Ocak 2024), en-Nisa 4/48.

⁴ el-Hac 22/74.

1.1 Kur'an'ı Kerim'de Şirk Kabul Edilen Davranışlardan Bazılar

“Allah vasfını başkasına vermek

- Kafirleri veli edinip Allah'ı bırakmaları
- Allah'ı insan ve evrenle bütünleştirmek
- İsteklerini başkasına sunup ona dua bulunmak
- Hüküm koymayı insana atfetmek”⁵

1.2 Şirk Türleri

Şirk-i İstiklal: Birden fazla ilaha inanıp, edinmek.

Şirk-i Takrib: Allah'ı kabul edip başka tanrıların olduğunu ve o uydurma ilah ya da putların Allah'a yaklaştıracığına inanmaktır. Kur'an da bu görüş için: “Dikkat edin, halis din Allah'ındır; Onu bırakıp da putlardan dost edinenler: “Onlara, bizi Allah'a yaklaştırsınlar diye kulluk ediyoruz” derler. Doğrusu Allah ayrılığa düştükleri şeylerde aralarında hüküm verecektir. Allah şüphesiz yalancı ve inkârcı kimseyi doğru yola erdirmez.”⁶

Şirk-i Teb'iz: Allah'a inanıp, yalnızca ona muttasıl olan Uluhiyet sıfatını, uydurdukları tanrılara da atfetmek demektir. Örn. Hristiyanlıktaki teslis akidesinde bu şirke girer. Bu Kur'an da da şirktir ve hükmü şu ayettedir:” Allah, Meryem oğlu Mesih'tir” diyenler kesinlikle kafir olmuşlardır. De ki: “Ey Allah, Meryem oğlu Mesih'i, annesini ve yeryüzünde bulunan herkesi helak etmeyi dilese O'na karşı kimin elinden bir şey gelebilir, O'nu kim engelleyebilir?” “Doğrusu göklerin, yerin ve bu ikisi arasında bulunan her şeyin mutlak mülkiyeti ve hakimiyeti Allah'a aittir. O, dilediğini yaratır. Allah, her şeye hakkıyla gücü yetendir.”⁷

Şirk-i Taklid: Atalarının hayatını örnek edinip geçmişlerinden kopamayıp bile taklid etmektir. Taklid edilen şirk, Kur'an'ı Kerim şöyle geçmiştir” (Hakka tabi olmayıp batılda direnen)” kimselere: “Allah'ın indirdiği (Kur'an'a tabi olun!)” dendiği zaman “Hayır, bilakis biz atalarımız üzerinde bulduğumuz (gelenek, adet, görenek ve

---

⁵ Mehmet Sürmeli, “Şirk Olan Davranışlar ve Şirkin Çeşitleri - YeniDünya Dergisi”, Blog Dergi, *Şirk Olan Davranışlar ve Şirkin Çeşitleri* (Erişim 02 Ocak 2024).

⁶ ez-Zümer 39/3.

⁷ el-Mâide 5/17.

inançlarımıza) tabi oluruz” derler. Ya ataları, hiçbir şeye akli ermiyor ve hiçbir şekilde doğru yol üzerinde değilseler de mi?”⁸

Şirk-i Esbab: Bir yaratıcısı yokmuşçasına kâinata meydana gelen olayları sebeplerine bağlayıp buna inanmak.

Kibir, psikolojik bir sebep olup insanı şirke teşvik eder. Kur’an’ı Kerim de şirke sebep olan kibrin ilgili ayetlerinde sırasıyla; Geçmiş kavimlerden Nuh, Nemrut, Firavun olup ve önde gelenlerin şirke sapmaları kibirlerinden kaynaklanmaktadır. Ayette “Kuşkusuz sen onları bağışlayasın diye kendilerini her davet edişimde parmaklarını kulaklarına tıkadılar, elbiselerine büründüler, inanmamakta direndiler ve büyük bir kibir gösterdiler.”⁹

Allah’ın uluhiyetinden ve rububiyetinden birini veya bir şeyi ona ortak olarak yapmakta şirk, O’nu değilde başkasını tanı edinmektir.¹⁰ İnsanın zannına ve nefesine tapınıp tanrılığı Allah’tan başkasına yakıştırması da şirk anlamına gelir, bu şirkte insanın kendi kendisini vurup onda bumerang etkisi yapar. Çünkü insan tanrılık vehmettiği şeyin satın almasına izin vermiş olur. Allah ile bağlantı kurma hakkını kaybetmesi, kendi kişiliğini, bulduğu tanrısına sattığı içindir.¹¹

Şirk, Allah’ın var olduğuna şahadet eden maddi manevi her şeyi görmezlikten gelip duyarsız kalmanın ve insanın yaratılana yaradanlık atfetmesinden dolayı davranışlarında meydana gelen bozukluklarla gaflet çukuruna batmasıdır.¹²

Şirkin ortaya çıkışını şirkin psikolojisini anladıktan sonra anlarız. Hamdi Yazır’ın bu meseledeki saptamalarına değinirsek “Lezzet ve keder insanın bütün yaşamının bir geçididir. Lezzet ihtiras ve ümidin, keder ise korku ve öfkenin nedenidir. İnsanın yaşamı ve inancı bu korku ve ümit duyguları arasında biçimlenir. Korkusuzluk insanı her türlü azgınlık ve sorumsuzluğa iterken, ümitsizlik ise boş vermişliğin nedenidir. Korku ve ümidin aynı anda bulunması, insana istikamet kazandırır. Bir yandan büyüklüğü ve

---

⁸ el-Bakara 2/170.

⁹ Nûh 71/7.

¹⁰ Talat Koçyiğit, “Şirk”, *Türk Ansiklopedisi* (Ankara, 1981), XXX/303; İsmail Yılmaz, *Kur’an’a Göre Şirkin Sebepleri ve Çeşitleri* (Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009), 13.

¹¹ Mustafa İslamoğlu, *Alemlerin Rabbi Allah (cc) : Bilmek - Tanımak - Anlamak* (İstanbul: Denge Yayınları, 2006), 41.

¹² Nadim Macit, *Şirk ve Müşrik Toplum: Kur’an ve Hadise Göre*. (Konya: Damla Matbaacılık, 1992), 18.

bütünlüğüyle sonsuz ve belirsiz korkulardan etkilenen insan ruhu, bir yandan da belirli korkular ve belirli ümitlerin daima etkisinde kalır. Korku ve ümidin kaynağına insan bu sebepten ilgi duyar. İşte fitrattaki ma'bud ve ibadet fikrinin kaynağıda bu ilgidir ki bütün sorumluluk duygusunda bunda toplanır. İnsanda bu duyguya neye bağlanırsa ma'budu da odur. Korkularını ve ümitlerini sınırlı ve sonu olan bir sebebe bağlamaları, müşriklerin cahilliği ve eleştirel bir akla sahip olmamalarındandır onu bütün korkularının sonu tüm sevgilerin gayesi olarak görür. Dün ve bugün şirkin nedeni olan bu psikoloji gelecek vakitlerde de şirkin temel sebebi olarak kalmaya devam edecektir.”¹³

Şirk, insanın hevasına ve zannına dayanır. İnsanın fitratına yabancılaşmasına sebebiyet verip kişilik yapısının parçalanmasına yol açar.

“Lokman oğluna nasihat ederek; Ey oğulcuğum! Allah’a sakın şirk koşma; zira şirk en büyük zulümdür. “Yavrum! Allah’a ortak koşma! Çünkü ortak koşmak elbette büyük bir zulümdür.”¹⁴

Şirkin zulümlerin büyüğü olarak nitelenmesi müşriğin iki boyutlu bir zulüm irtikabından kaynaklanır. Bu zulüm nefse yapılmış olarak tebliğ edilir. Kişiyi cehenneme kadar götürür. İnsanın üzerindeki hak yalnızca yaratan, her oluşa kaynaklık eden, ibadete layık olan ve rızıklandıran Allah’a kulluk etmesidir. Müşrik O’na ortak koşarak hakkını çiğnemektedir. Müşrik, Allah’ın ona sunduğu hayatı, iradeyi, akli yanlışı kullanıp O’na ortak koşup hakkını gasp eder. İnsanın nefsini alçaltmayı cezaya hak kılmaması kendi üzerinde bir haktır. “Andolsun ki biz Ademoğullarını üstün bir şerefe nail kıldık”¹⁵ ayetinin ifadesinde Allah’ın Eşref-i mahlukat dediği insanın, nefsini mahluka ibadet ettirerek aşağılamaması bir haktır.

2. Büyücülük Yapmak ve İnsan Psikolojisi

Büyü, belli amaçlar doğrultusunda bunları ortaya çıkarmak için gizli güçlerle doğaüstü bağlantılar sağlayıp ya da bazı tabii nesnelere de bu güçlere sahip olduğunu iddia edip bunları kullanarak amaçlarını gerçekleştirmeyi hedef edinmektir.¹⁶

---

¹³ Muhammed Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur’ân Dili* (İstanbul: Eser Neşriyat, 1979), 1/98-102.

¹⁴ Lokmân 31/13.

¹⁵ el-İsrâ 17/70.

¹⁶ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lugat : Eski ve Yeni Harflerle* (Ankara: Doğu Matbaacılık, 1970), 644.

Büyünün büyük günah sayılmasının sebebi İslam’da şirk ve küfür olarak kabul görüldüğü içindir.

Büyüdeki inancın ilki; güçlerin varlığının doğaüstü olduğu, ikincisi; bunlardan yararlanılabilmek için bazı işlemlerin gerektiği üçüncüsü ise; insan iradesinin bu doğaüstü güce angaje olması inancıdır.¹⁷ Hakikatte bu üç düşünceyi içeren büyü, bazı bilim adamlarına göre ise sanat kaynağıdır.

Büyüyü genel bir kavram içine aldığımızda birçok uygulamadan yararlanılır bunlar dini törenleri, inançları, gözü ve gönlü bağlamaya dair gösterileri ve el çabukluğunu kapsar. Toplumsal ve kültürel olan bu olguya dünya da ve bütün dönemlerde rastlanılır.¹⁸

Büyüyü yapana büyücü yapma mesleğine ise büyücülük denir. Sadece olağanüstü güç ve etkileyici bilgisi olduğuna inanılan insanlara yaptırılan büyü herkese yaptırılmaz. Büyü yaptırılan insan her toplumda farklı adlandırılıp, bunlar büyücü, sihirbaz, kam-şaman, gibi isimlerle anılmıştır.¹⁹

Büyünün en büyük özelliği kutsallıktan bağımsız olması ve ahlaki bir gayesi olmamasıdır. Sürekli olarak çıkar sağlamaya çalışıp bu çıkar sonucunda da fitneyi ve fesadı amaçlar. Büyü ahiretten kopuk olup ilahiliğide umursamaz. İnsan büyü üzerinden Allah’ın varlığını tanımaya, Allah’la olmaya ve yasaklardan kurtulmak gibi isteklerini gerçekleştiremez.

2.1. Büyü ile İlgili Kavramlar

Afsun; Büyücünün okunan şeyi üfleme şekliyle yapmasıdır. Dilimizde “üfürükçülük” olarak geçmektedir.²⁰ Hasta insanlara okurken, kutsal kitapların bölüm ve dualarından istifade edip etkili sözlerle üfleme, üfürükçü denir.²¹

---

¹⁷ Orhan Hançerlioğlu, *İnanç Sözlüğü: Dinler, Mezhepler, Tarikatler, Efsaneler*. (İstanbul: Remzi Kitabevi, 1975), 115.

¹⁸ Abdülkadir Sipahi, *Türk Halk İnançlarında Büyü ve Büyü ile ilgili uygulamalar* (Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2006), 1.

¹⁹ Hançerlioğlu, *İnanç sözlüğü*, 116.

²⁰ Hançerlioğlu, *İnanç sözlüğü*, 160.

²¹ Sedat Veyis Örnek, *Sivas ve Çevresinde Hayatın Çeşitli Safhalarıyla İlgili Batıl İnançların ve Büyüsel İşlemlerin Etnolojik Tetkiki*. (Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, 1966), 30.

Bağlamak; Bu büyü bir nesneyi düğümlemek ya da kilitlemek, keskin bir aleti kapatarak insanları yahut kötülükleri bağlayıp buna inanmaya verilen addır. İnsanlar düğümün her türlüünü büyü kabul ederler.²²

Bakıcılık; Kehanette bulunacak olanın ortaya atacağı iddialara cevap vermek için gözleriyle şeffaflık içeren şeylere yani su, yağ, ayna gibi maddelere bakmasıyla gerçekleştirir.²³

Fal; Anlam çıkarmak için çeşitli nesnelere üzerinden gelecek ve bilinmek istenen olaylardan haber vermektir.²⁴ Gaipten haber verdiğini iddia eden falcı birtakım şeylere bakıp bunlar üzerinden belirli işlemler yapar.

Muska; İnsanları zararlı varlıklardan korumayı amaçladığı gibi iyilik ve güzellik bulması için de amaçlanır.

İnsanların kendilerini muhafaza edeceğine inandığı nesnelere muska denilir.²⁵

2.2. Büyü'nün Amacı

Kötü kalplilerin, insanlar ve diğer canlılar için istenilen zararı yani hastalık, acı çekiş ve muhtaç kalınması gibi kötülükleri amaçlar.

1. İnsanın canına malına zarar vermek sağlığına ve mutluluğuna engel olmak için yapılır.²⁶
2. Başımıza gelebilecek felaketlerden, doğaüstü varlıklardan, hastalıklardan, kötü ruhların etkilerinden korunmak için uzaklaştırıcı uygulamalarla yapılır.
3. Bu uygulama yapılması istenilen şeylerle alakalıdır. Bazı tabiat meselelerini insanların lehine ya da aleyhine kullanıp bu meselelerden bir şeyin gerçekleşip gerçekleşmeyeceğine göre bulgulara ulaşmaktır.

Gerçekte insan veya diğer varlıklar üzerinde yapılan büyülerin bir tesiri var mıdır? Eğer tesirleri varsa, bu tesirlerin ne tür etkileri vardır? Bunun cevabını vermek kesinlikle mümkün değildir. Fakat bazı kötü amaçlı büyücülerin tabiatın inceliklerinden yararlanıp bunu kullandıkları bilinir.

---

²² Örnek, *Sivas ve Çevresinde Hayatın Çeşitli Safhalarıyla İlgili Batıl İnançların ve Büyüsel İşlemlerin Etnolojik Tetkiki.*, 81.

²³ Sipahi, *Türk Halk İnançlarında Büyü ve Büyü ile ilgili uygulamalar*, 4.

²⁴ Hançerlioğlu, *İnanç sözlüğü*, 189.

²⁵ Sipahi, *Türk Halk İnançlarında Büyü ve Büyü ile ilgili uygulamalar*, 8.

²⁶ Mircea Eliade, *Şamanizm : İlkel Esrime Teknikleri*. (Ankara: İmge Kitabevi, 1999), 220-223.

Bazı ayet ve hadislerde İslam alimleri büyüünün hakikati olduğunu insanı etkileyeceğini yani hakikati olduğunu kaynak göstermişlerdir. Hakikati olan büyüden ve insanı etkileyebilen büyücülerin şerrinden Allah'a sığınmak gerekir.

Kur'an'da peygamber olduğu bildirilen Hz. Süleyman için Yahudiler "Muhammed Süleyman'ı bir peygamber sanıyor halbuki O bir büyücüdür" demişlerdi.²⁷ Bakara Suresi 102.ayette bunlara cevap niteliği olarak gelmiştir. Büyüünün gerçeği yansıtmayıp büyük bir kısmının da düzmece olmasıyla beraber; bazı alimler de etkileyeceğini ve hakikati olduğunu fakat büyüü, cin ve şeytanları insanları küfre götürmek için öğrettiklerini belirtmişler.

Büyüünün insanları aldatıp tuzağa düşürmekten bir farkı olmadığını, büyü adına bilinenlerin aslında batıl hayaller olduğunu, doğruluğunun ve tesirinin olmadığını bazı ehli sünnet alimleri belirtmişlerdir.²⁸ Tesiri konusunda ihtilaflar olsada büyüünün hala varlığını sürdürdüğü de bir hakikattir.

İnsanları, canlıları ve tabiatı tesiri altına aldığı iddia edilen büyüünün; hurafe ve batıl inançtan doğduğu, etkisinin de denenip tecrübe edilmesiyle kesin ya da bilimsel bir sonuca ulaşamaz. Bu konuya Hamdi Yazır'ın ifadeleriyle açıklık getirelim: "Büyüünün en büyük tesiri ruhlar üzerindedir, fikirleri bozar, kalpleri çeler, ahlakı berbat ederek toplumları perişan eder".²⁹ Büyü, insanları psikolojik olarak daha çok etkileyebilmektedir. İnsanların gönlünde ve ruhunda etkiler bırakması büyüünün en çok insan psikolojisi üzerinde olduğundandır.

Allah'ü Teala, "sihirbazın nerede olursa olsun, ne yaparsa yapsın felah bulmayacağını, muvaffak olamayacağını ve bu bozguncu müfsidin işlerini düzeltmeyeceğini"³⁰ haber vermiştir.

Büyü bazı batıl inançlardan olan sayı, renk ve tılsımlara da anlamlar yükler. Kişi istediğine ulaşamayınca, istediğine ulaşmak için büyüülere başvurmaktadır. Nefsine ve şeytana uyup büyük bir günah olan büyüyle meşguliyet sağlayan insan kendini helaka sürüklemiş olur. Allah'ın kitabını ve hayırlı işleri geri de bıraktığı için ahiretten nasiplenemeyeceği bellidir. Büyü insana hiçbir fayda sağlamaz hep zarar uğrattır.

²⁷ Süleyman Ateş, *Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri*. (İstanbul: Yeni Ufuklar Neşriyat, 1988), 209-210.

²⁸ Ateş, *Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri*, 209.

²⁹ Yazır, *Hak Dini Kur'ân Dili*, 449-450.

³⁰ Tâhâ 20/69.

Kur'an Kerimde büyüden medet umanların ve büyücülükle meşgul olanların felaha ermeyeceği büyücülerinde yaptıklarının etkisiz olduğu ifade edilir. Aslında büyü zaman israfından başka bir şey değildir. Büyü ve büyücülerin şerrinden Allah'a sığınmak gerekmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

BÜYÜK GÜNAHLARIN TOPLUMSAL ETKİLERİ

1. Katil olmak ve İnsan Psikolojisi

İslam hukukunda can dokunulmazlığı olan bir kişinin ölümüne sebep olacak harekette bulunan kişidir, bu da adam öldürme günahıyla ifade edilir. Öldürüne katil, öldürülene maktul denir.³¹

İslam dininde cezası ağır bir suç olan haksız adam öldürmek, cana kıymak, kan dökmekte büyük günahlardan sayılır. Kur'an'ı Kerim de bu ayetlerle ifade edilir: “Allah'ın öldürülmesini haram kıldığı cana haksız yere kıymayınız.”³²

“Kim bir mümini kasten öldürürse cezası, içinde ebediyen kalacağı cehennemdir. Allah ona gazap etmiş, onu lanetlemiş ve ona büyük bir azap hazırlamıştır.”³³ “Kim bir cana veya yeryüzünde bozgunculuk yapmaya karşılık olmaksızın, haksız yere bir kimseyi öldürürse bütün insanları öldürmüş gibi olur.”³⁴

Veda Haccı Hutbesinde Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz kanlarınız(canlarınız) ve mallarınız bu ayın bugünün ve bu yerin kutsal oluşu gibi kutsaldır.”³⁵

İnsanın hayat hakkı ve can güvenliği İslam hukukunda önemli bir yerdedir. İlk sırada olup korunması gereken en kutsal insan hakkı, yaşama hakkıdır. İnsanlar yaşama hakkını kutsal sayıp saygı göstermeli bu konuda büyük bir inançla eğitilmeli ve gönülden inanmalıdırlar.

Hz. Peygamber haksız yere adam öldürmeyi çoğu kez tekrarlayıp bunun büyük günahlardan biri olduğunu özellikle belirtmiştir.

Yeterince terbiye edilmeyen, faklı sebeplerle adam öldürmeye özendirilen ve kalbinde Allah korkusu olmadığı zaman insan kan dökmeye daha meyillidir.

---

³¹ Ali Bardakoğlu, “Katil”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 2022), 25/45-48.

³² el-Furkan 25/68.

³³ en-Nisâ 4/93.

³⁴ el-Mâide 5/32.

³⁵ Buhari, *Camiü's-Sahih*, ilim 37, hac 133.

İlk olarak adam öldürüp katil olan Kabildir. Hz. Peygamber bir hadisinde “Haksız yere öldürülen her insan yüzünden bir parça günah da ilk katil olan ademoğluna yazılır. Çünkü öldürme çığırını ilk defa o açmıştır.”³⁶ Diye buyurur.

İnsan öldürmenin günahının büyüklüğünü anlatmak için Hz. Peygamber başka bir hadisinde şöyle buyurmuştur: “Kıyamet gününde, insanlar arasında ilk halledilecek konu, kan (dökme suçları)dır.”³⁷ Kâinatın manası ve hikmeti insanla vardır. O İnsan ki kâinatın merkezi, özü ve mayasıdır. Yaratılan her şey insan içindir o da yaratılmışların en şerefliisidir. İnsan öldürüldüğünde varlık alemi anlam ve hikmetini yitirir.

Katil, dünyadaki sistem ve rejim gereği kısasa tabi tutulmayacağı için ahirette elim bir azapla karşı karşıya kalacağı muhakkaktır.

Birbirleriyle din kardeşi olan Müslümanların bu kardeşliklerini en yüksek düzeyde korumaları zorunludur. Fakat haksız yere kıyılan canlar, dökülen kanlar, öldürülen adamlar bu din kardeşliğini derinden sarsar.

İnsan öldürmenin çok günah ve ağır bir suç olduğunu anlatmak için Hz. Peygamber bir hadisinde şöyle buyurmuştur: “Allah Teâlâ katında dünyanın elden çıkması, bir Müslümanı öldürmekten daha hafiftir.”³⁸

Kasıtlı olarak öldürülen adamın insan üzerinde dünyevi ve uhrevi olmak üzere iki hükmü vardır. Uhrevi hüküm, katli gerçekleştiren insan haram olduğundan büyük günah işlemiş olur ve ebedi cehennem azabıyla cezalandırılır.³⁹

Kasten adam öldüren insan dünyada ceza olarak mirastan mahrum edilip, kısas ve diyet öder.⁴⁰ Kısas Kur’an, sünnet, icma ve delillerle sabittir. Serahsi kısası “yapılan şeyin mislinin yapılmasıdır.”⁴¹ diye yanıtlarken Kasani, “Kısas, bedel olma ve eşitlik esasına dayanır. Bu nedenle adam öldürmede kısas, birinci öldürmenin misli, ikinci adam öldürme olmaktadır.”⁴² diye ifade edilir. İnsanların tecrübesi ve dinlerin üzerinde ittifakta olduğu büyük günah ve suçlardan bahsedilse de Kur’an’da sadece adam öldürmenin

---

³⁶ Ömer Faruk Harman, “Hâbil ve Kâbil”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1996), 14/376-378.

³⁷ Müslim, *Sahihi Müslim* (İstanbul, ts.), kâseme,28.

³⁸ Hasan Güleç, “İslâm Hukukunda Can Güvenliği”, *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 10 (1998), 3.

³⁹ Mehmet Köroğlu, “İslam Hukukunda Ölüm Cezasını Gerektiren Suçlar”, *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 43 (2015), 219.

⁴⁰ Köroğlu, “İslam Hukukunda Ölüm Cezasını Gerektiren Suçlar”, 219.

⁴¹ Köroğlu, “İslam Hukukunda Ölüm Cezasını Gerektiren Suçlar”, 219.

⁴² Köroğlu, “İslam Hukukunda Ölüm Cezasını Gerektiren Suçlar”, 220.

dünyevi karşılığı olarak ölüm cezası (kisas) öngörülür. Bu hüküm önceki semavi dinlerin de hükmüdür.⁴³

Bir ayette şöyle buyrulur; “Haklı bir gerekçe olmadıkça Allah’ın haram kıldığı cana kıymayın. Kim haksızlığa uğrayarak öldürülürse, onun velisine (mirasçısına hakkını alması için) yetki verdik. Ancak o da kisas konusunda aşırıya gitmesin (meşru hakla yetinsin). Zaten kendisine yetki verilmekle, gerekli destek sağlanmıştır.”⁴⁴ Ayet-i kerime de haklı bir gerekçesi olmadıkça adam öldürme hükmünün haram olduğu ifade edilir. Hz. Peygamber insanların öncelikli sorgulanacağı, cennetten mahrum olacağı ve dünyanın sonunun gelmiş olmasından daha ağır olarak nitelendirdiği haksız yere bir cana kıymayı büyük bir günah olarak nitelendirmesi de aynı vurguyu içerir.⁴⁵

Resul-i Ekrem’in, “yer ve gök ehli toplanıp bir müminin kanının dökülmesine iştirak etse Allah’ın hepsini de yüzüstü cehenneme atacağını bildirir.”⁴⁶

Cinayeti işleyen kişi dünyada edeceği tövbenin, kasten adamı öldürmesinin günahından ve uhrevi sorumluluğundan ne kadar azalacağı yönünden görüş bildirmek mümkün değildir çünkü hakkında sem’i bir bilgi yoktur bu doğrudan kul ile Allah arasındadır.

2.Yetimin malını yemek ve İnsan Psikolojisi

Yetim, buluş çağına girmeden babası ölen çocuğa denir. Peygamber Efendimiz yetim malı yemenin helak edici olmasıyla, belirtilen suçlardan daha ağır bir suç ve sorumluluk doğurduğunu belirtir.

Yetimler İslam toplumunun himayesi altındadır. Toplum yetimleri ve mallarını güvencesi altında korur.

2.1. Yetim Malı Yemenin İnsan Üzerindeki Etkisinin Ayet ve Hadisi Şeriflerle Anlaşılması

“Haksızlıkla yetimlerin mallarını yiyenler hiç şüphesiz karınlarına ancak ateş doldurmuş olurlar. Zaten onlar alevlenmiş ateşe gireceklerdir.”⁴⁷ Ayeti kerimesinde haksız olarak yetim malı yiyenlerin açıkça karınlarına ateş konulup, yediklerinden dolayı

---

⁴³ Bardakoğlu, “Katil”, 25/45-48.

⁴⁴ el-İsrâ 17/33.

⁴⁵ Bardakoğlu, “Katil”, 25/45-48.

⁴⁶ Tirmizi, *Sünenü't-Tirmizi*, 1978, “Diyat”,8.

⁴⁷ en-Nisâ 4/10.

da yakılacakları bildirilir. Haksız yere yenilen yetim malının sindirim sistemini ateş topu gibi altüst edeceği ve ahirette de alevli ateşe atılacakları belirtilir.

Yetimin malıyla helal yoldan ilgilenilmelidir. Ayeti kerimede “Yetimin malına ancak en güzel ve en faydalı şekilde yaklaşın.”⁴⁸ O mal da ki gayretimizin yetimin lehine olması gerekir.

“Sana yetimleri soruyorlar. De ki: Onları iyi yetiştirmek (ihmal etmekten) daha hayırlıdır. Eğer onlarla yaşarsanız, unutmayınız ki onlar sizin din kardeşlerinizdir. Allah işleri bozanla düzelteni bilir.”⁴⁹

Fert ve toplum için daha hayırlısı onları görüp gözetlemektir.

Yetim malı yemek tehlikeli bir haram ve ağır bir sorumluluk gerektirir. Yetimin malını çeşitli sebeplerle telef eden ya da haksız olarak yemeye kalkışan kişi kendini yetimden önce helak etmiş olur. İnsanın kendisini bu hatadan engellemesi gerekir.

İslam’ın yetimin malını koruma önlemleri dünyevi tedbirlerle sınırlı değildir. Bir eylemin sergilenişinin maddi manevi birçok etkeni vardır. Hukuku ilgilendiren bir eylemse hukuki müeyyidesi, hukuk kapsamına girmiyorsa toplum tarafından algılanışı, failin ahlaki yönü, aldığı eğitim, kültürel algılama vs., bütün bunların olumlu veya olumsuz yönde eyleme etkileri vardır. Eylem niteliklerine göre, yetimlere karşı davranışlarımızda türlü ölçüler vardır. Allah (c.c) bu sebepten yetim malı yiyenler için uhrevilik sahasını göstererek eylemlerin şekline uygun olarak uygular. Doğru olmadığı halde yetim malını yeme kar ve kazanç olarak görülür.⁵⁰ Kur’an onu ‘midelere giren bir ateş’ ve ‘çılgın ateşe götüren bir araç’ olarak ifade etmektedir.⁵¹ Ayetin de Allah’ın yetimlere olan merhametinden dolayı, yetim malı yiyen insanlar özellikle tehdit edilmiştir. Çünkü yetimler, toplum dilinde evin direği olarak nitelenen babaları olmadığı için son derece aciz, zayıf ve güçsüzdürler. Allah (c.c) tarafından yardım ve ikrama layık

---

⁴⁸ el-En’âm 6/152.

⁴⁹ el-Bakara 2/220.

⁵⁰ Cemal Ağırman, “Fert ve Toplumun Yetim ve Öksüzlere Karşı Sorumlulukları”, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 7/3 (01 Haziran 2007), 25.

⁵¹ en-Nisâ 4/10.

olmaları acizyetlerindedir. Güçsüzlükte son noktaya ulaşan yetimlere, Allah'ta onlara olan lütfunda son noktaya ulaşmıştır.⁵²

İnsanları ve toplumları mahveden büyük günahlardan olan yetim malı yemenin çok acı olduğu bir gerçektir. Anne-babasını kaybetmiş, ihtiyaçlarını gideremeyecek kadar yaşı küçük olan ve kendisine kalan malı da kullanamayacak kadar çaresiz olan yetimin malını yiyenler dünyada ve ahirette büyük cezaya müstahak olacaklardır. Aklımızı ve mantığımızı kullandığımızda bu acının ne kadar yerinde olduğunun farkına varırız.

Yetimlik; çaresizliğin, yalnızlığın ve yardıma muhtaç olunmasının bir ifadesidir. Allah'ı Teâlâ da insanlardan kendi geçmiş sıkıntılarını düşünüp şu an ki hallerine şükredip yetimi anmalarını, verdiği nimetlere bakıp yaşadıkları rahat ve huzur için yetime karşı duyarlı olmalarını ve empati kurup sorumluluklarını yerine getirmelerini ister. Yapılan yardımların dünyevi bir karşılığının olmaması, maddi getirisinin olmayıp manevi olanla ilgilenilmesindedir. Bundan dolayı yapılan yardımlar övgüyle karşılar. Allah'ı Teala yetimlerle empati üzerine bağlantı kurulmasını istemektedir.⁵³ “Arkalarında güçsüz çocuklar bırakıp ölecek olsalar, çocuklarının hali nice olur diye kaygı duyanlar, yetimlere haksızlık etmekten korksunlar, Allah'tan sakınsınlar ve doğru konuşsunlar.”⁵⁴ Allah'ı Teala bu ayette empati duygusunu vurgulayıp, Allah korkusuna da değinmiştir. Çünkü Allah korkusu yoksa hiçbir şeyin garantisi de yoktur.⁵⁵

İnsan olmak başlı başına sorumluluk gerektirdiği için yetimlere de elimizden gelen her türlü destek ve yardımı sağlamak insani bir vazifedir. Yetimi azarlamak, onu değersiz saymak, haksız yere malını yemek insanın haysiyetine ve Allah'ın ona lütfettiği 'eşref-i mahlukat' rütbesiyle zıtlaşan bir davranıştır. Allah yetimin haysiyetini yıpratınları, gururunu hırpalayanları muhakkak cezalandıracaktır.

Çağdaş toplumlarda vasileri yetimlerin mallarını türlü türlü hile ve çeşitli yollarla elde etmeye devam ediyor. Yetimlerin mallarını muhafaza etmek için konulan kanunların, alınan tedbirlerin faydası olmuyor ve devlet kurumları buna engel olamıyor. Bu sorunun

---

⁵² Mohamed Lamine Toure, “Yetimlerin Mirası Hakkında Bir İnceleme”, *Sakarya Üniversitesi Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 82/82 (16 Ekim 2018), 777-778.

⁵³ Cemal Ağırman, “İdeal Bir Davranış Biçimi Olarak ‘Empati’ ve Hadislerde ‘Empati’ Örnekleri”, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 10/2 (15 Aralık 2006), 33-34.

⁵⁴ en-Nisâ 4/9.

⁵⁵ Ağırman, “İdeal Bir Davranış Biçimi Olarak ‘Empati’ ve Hadislerde ‘Empati’ Örnekleri”, 34.

çözülmesi dini duyarlılık kavramı olan takvanın yararlıdır. Takva insanın vicdan ve psikolojisi üzerindeki muhasebesinde dayanacağı tek kaynaktır.

Yetim malı yiyenler Kur'an'da çetin bir azap ile ikaz edilmişlerdir. Ve "Haksızlıkla yetimlerin mallarını yiyenler şüphesiz karınlarına ancak ateş tıkmış olurlar; zaten onlar alevlenmiş ateşe gireceklerdir."⁵⁶ buyrulmaktadır. Bu ayetin inmesi ve insan üzerinde bıraktığı etkileri; insanlar bu mallardan dolayı çok kaygılanmışlardır hataya düşüp yetim mallarını yememek için onlarla aynı yerde bulunmaktan bile sakınmışlardır. Üstelik yemeklerini ve içeceklerini ayrı tutmuşlardır. Hatta yemeklerinden arta kalanlar ya onlar yiyene kadar muhafaza ediliyor ya da bozuluyordu. Ayeti kerime onlara cevap olarak amaçlananın bu olmadığını belirtti ve "De ki: Onların işlerini düzeltmek, kendileri için daha hayırlıdır. Eğer onları aranızda alırsanız onlar sizin din kardeşlerinizdir."⁵⁷ Buyrulmuştur. Bu ayet üzerine, "yetimlerin yiyecek ve içeceklerini kendikilerinkine karıştırdılar."⁵⁸ Burada yetimlerin topluma katılmalarının ve insanlarla samimiyet kurmalarının öneminde altı çizilmiştir.

İnsana cefa olan günahlarının karşılığı dünyada başlar. Yetim malı yemek riskli bir haram ve ciddi bir mesuliyet gerektirdiği için cezası dünyadayken başlayıp, ahirette devam eder. "Rüştüne erişinceye kadar, yetimin malına ancak en güzel şekilde yaklaşın. Belirlenen kurala uyun. Çünkü bu kural sorulacaktır."⁵⁹

3. Faiz Yemek ve İnsan Psikolojisi

Türkçede bilinen karşılığı "faiz" olan arapça da riba kelimesi, sözlükte "artma, fazlalık, çoğalma, yükseğe çıkma, nema" gibi anlamlara gelir.

Fıkıhta ise riba; parayı yahutta malı belirli bir süreyle borç verip biten sürenin ardından da borç verilen paradan daha fazla almaya ya da süresinde ödenmeyen bir alacağı fazlasıyla geri almak üzere ek zaman tanınmasıdır. Alınan fazlalığa faiz denir.

---

⁵⁶ en-Nisâ 4/10.

⁵⁷ el-Bakara 2/220.

⁵⁸ Ebu Davud, *Sünen* (İstanbul: Şamil Yayınevi, 1987), Vesâya,7.

⁵⁹ el-İsrâ 17/34.

Cahiliye döneminde de Araplar borçlu alacaklısına giderek “borcu ertelersen sana şu kadar fazla veririm” derdi, alacaklıda borcunu ertelerdi.⁶⁰

Kabe inşa edildiği zaman İbn Hişam(r.a), Ebu Vehb’in şunu dediğini yazar: “Ey Kureyş topluluğu! Kabe’nin inşasına ancak temiz kazancınızla iştirak edin. Buraya ne zina parası ne riba kazancı ne de insanlardan zorla alınmış mal girsin.”⁶¹ Bu tüccar kavim içinde diğer iki kazanç türünün fazla bir tutar tutmayacağı göz önünde bulundurulursa faizin bu toplumda ne kadar çok yaygın olduğu anlaşılır.⁶² Riba kelimesi bugün bizde olduğu gibi İslamdan önceki dönemde de faiz anlamında kullanılır. Cahiliye Araplarında ribayı kötü bir kazanç olarak değerlendirir.

Onlara göre faiz zengin ve fakiri karşı karşıya getirip devletin selametini tehlikeye atar.

Faiz insanın mana alemini ve psikolojisini bozar, ona kötü huylar edindirir. Onu israf yapmaya, hazıra konmaya ve tembellik yapmaya iter. Faizin insanlara cazip gelmesi kolay ve kısa yoldan bir kazanç imkânı sağladığından dolayı onları buna özendirir.

Faiz, Kur’an’ı Kerim ve sünnette kesin bir dille yasaklanmış ve haram kılınmıştır. “Ey iman edenler! Eğer iman ediyorsanız, Allah’ın (koyduğu faiz yasağına aykırılık)tan sakının. Anaparanın dışındaki faiz kısmını bırakın. Böyle yapmazsanız Allah’a ve peygamberine karşı harbe (Allah’tan ve Peygamberinden de size savaş ilan edilmiş olduğunu) bilin.”⁶³ “Meşru görenek faize dönen kişiler cehennemliktirler. Onlar orada ebedi olarak kalıcıdır.”⁶⁴ Faize bulaşan insanlar, onu yaşantılarının zirvesine koymalarından dolayı kendi dengelerini bozarlar ve hayatlarını altüst ederler.

Kur’an ve Sünnette çok şiddetli bir dille yasaklanan faiz, Müslümanlar için çekinilmesi gereken azaba ve tahribe bir günahdır. Faiz çok büyük yıkıcı ruhi ve ahlaki ölçütler üzerinde olup haramdır. Çünkü insan üzerinde kötü duygu ve düşünceleri çoğaltan bir sömürü aracı olup insan da bencillik, pintilik, taş kalplilik, kıskançlık, zaafları sömürme vb. çirkin huyları geliştirir.

---

⁶⁰ İsmail Özsoy, “Faiz”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1995), 12/110-126.

⁶¹ Özsoy, “Faiz”, 12/110-126.

⁶² Özsoy, “Faiz”, 12/110-126.

⁶³ el-Bakara 2/278.

⁶⁴ el-Bakara 2/275.

3.1.Toplumsal Zararları

Toplumsal zararları çok fazla büyük ve ilahi bir haram olan faiz insanları egoist ve menfaatçi kılarak aralarındaki ilişkileri çıkarılara dayandıran; duygularını sevgiden, dayanışmadan, merhametten köreltip söndüren ve bundan dolayı ahlaki çözümlere sebep olan toplumun devamlı gelirlerini mutlu azınlık yararına ezen ürkütücü bir çarktır. Her zaman sabit gelirli tüketici çoğunluk olan halk, faizli ekonomik sistemlerde zarara uğrayıp, şiddetle sömürülür.

Rabbimiz “Allah faizi mahveder. Zekât ve nafaka gibi sadakaları da arttırır.”⁶⁵ Diye buyurmuştur. Peygamberimiz dikkatimizi mahvın ekonomi biçimine toplamıştır. “Pek çok da olsa faizle kazanan her bir kişinin sonuçta fakirliğe düşmesi kaçınılmazdır.”⁶⁶

Faiz toplumdaki yardımlaşma, dayanışma ve güven hislerini genelde çıkar ilişkilerine dönüştürür. İnsan ihtiyaç sahibi olup faizle borçlanınca veren kişi tarafından zor durumda bırakılır. Borcu veren güçlü durumunda olur bu da faizle borç vermenin, karşıdaki insanı zor durumda bırakıp onu kullanması anlamına gelir. Şefkat ve merhamet duygusunu insan kullanıldığında kaybeder.

3.2.Ekonomiye Zararları

Faizin ekonomiye olan zararları çoktur. Faiz, ciddi yatırımların kalkınmasına, ekonominin aşırı menfaat ve tutkular üzere kurulmasına, toplumun gelişmesini engellemesine, büyük kitlelerin aleyhine büyümesine mâni olur. Ekonomide fiyatları arttıran faiz, alıcının gücünü zayıflatıp bundan kaynaklanan tüketimin kısılmasına, kısılan tüketim de üretimin azalmasına sebep olur. Bu ruhi ahlaki ve iktisadi zararlarından sebeple Allah Müslümana faizi haram kılmıştır. Peygamberimizde (s.a.v): “Faiz yiyene, faiz verene, faiz muamelesine katiplik ve şahitlik yapanlara Allah lanet etsin” diye buyurup faizle ilgili her şeyi yasaklamıştır.⁶⁷

İnsan bazen herhangi bir günahın cezasını, büyüklüğünü ve vehametini bilmeden günahı hafife alıp işler. Faizde bunlardandır. Namaz ehli müminlerin bile bir kısmını kuşatmıştır.; bir kısım müminler faiz yerken bir kısımda kredi adı altında faiz alıp onu

---

⁶⁵ el-Bakara 2/276.

⁶⁶ İbrahim Canan, *Kütüb-i Sitte Muhtasarı Tercüme ve Şerhi* (Ankara: Akçağ Basım Yayım, 1993), 17/261.

⁶⁷ Müslim, *Sahihi Müslim*, 1598/106.

kendisine helal saymıştır. İnsanoğlu bulduğu mazeretlerle kurtulanlardan olduğunu bu sebeple de kurtulacağını düşünüyor, fakat insan kendi kendini kandırıp günahlarının büyüklüğünden ve cezasından gaflet eder.

İbn Abbas (r.a) şöyle der: “Allah-u Teala, faiz yiyenin ne sadaka ne cihad, ne hac, ne de sıla-i rahmini kabul etmez.” İnsan faiz yiyerek kendini mahveder.

Kur’an ayetleri ve hadis-i şerifler, faiz yiyen insanlar için; “Allah ve Resulüne savaş açtılar, Allah onlara lanet etmiş, rızıklarındaki bereket kaldırılmıştır. Onlar kabirlerinden şeytanın çarpıp delirttiği kimseler gibi kalkıp, cehenneme atılırlar. Karınları ev gibi büyüktür ve içlerinde yılanlar vardır. Kanlı bir nehirde bekletilip, dışarı çıkmak istediklerinde çenelerine taşlar atılır ve tekrar nehrin ortasına döndürülürler.” Bu sıfatlar faiz yiyen insanlara vafedilmiştir. “Allah ve Resulüne savaş açma” tabiri ise Kur’an’ı kerimde sadece faiz yiyenler için kullanılmıştır. Aslında düşünen bir insan için pek çok öğüt vardır.

İnsan, Allah ve Resulüne faiz yediği için savaş açmıştır! Allah ile savaşan zafere ulaşır mı? Resulallah’la savaşan şefaatinin istemeye yüz bulabilir mi? İnsan O çetin gün de bu pişmanlığı yaşamadan tövbe edip, Allah’ın rahmet ve merhametinden, Peygamberimizin şefaatinin yoksun kalmamak için, haklarını onlara vermelidir.

Peygamberimiz veda haccında buyurmuştur ki: “Faiz artık kaldırılmıştır. İslam öncesinin cahiliye döneminde yürürlükte olan faizin bütün türleri haram kılınmıştır. Bu sömürü aracının her türlü ayaklarının altındadır.”⁶⁸ Faiz islam harici bir hayat olup, kültürsüzlüğün işaretidir.

4. Cihat’tan Kaçmak ve İnsan Psikolojisi

Düşman olanlarla savaşıp şehit olmak ne kadar büyük bir merteye ise savaştan kaçmakta o kadar büyük bir suç ve günahdır. “Ey Müminler! İnkâr edenlerle savaşta karşı karşıya gelince onlara arkanızı dönüp kaçmayın. Kim savaş için yer değiştirmek veya başka bir birliğe katılmak amacıyla olmaksızın savaş sırasında düşmana arkasını dönüp kaçarsa Allah’ın öfkesine uğramış olur, onun varacağı yer cehennemdir, ne kötü bir son!”⁶⁹ Ayet-i Kerime’de savaştan kaçan insanı sadece; ahiretine tehdit, cehennemin

⁶⁸ Müslim, *Sahihi Müslim*, 1218/147.

⁶⁹ el-Enfâl 8/15-16.

azabı ya da kötü bir son beklemiyor. Savaştan kaçan insanın cehenneme varıncaya kadar dünyada yaşayıp göreceği günlerde de Allah'ın gazabına nail olacaktır. Onu bu durumundan ne koruyacak ne de kurtaracak kimse yoktur.

Savaştan kaçmak büyük bir günah olduğu kadar büyük bir rezalettir de. İnsanın bu kaçıışı kıymetsiz olan hayatını, ölümsüzlüğe ve galibiyete tercih etmesi anlamına gelir. İnsandaki o kaçış aşağılanmaya ve kötü laflara layık olup, nefreti gerektiren bencillik durumudur.

Savaştan kaçan insan, sürekli o korkuyla yaşayacak, içini kemiren eziklik hissiyle hayatını sürdürecektir. Kusurunu insanlardan gizlese bile, kendi içinde yaşadığından bundan kurtulamayacak ve daima aklını, fikrini, kalbini, meşgul edecektir. Bu kusurunu dile getirirse, insanların gözünde değersiz ve zavallı görünecek, o da diri iken ölü durumuna düşecek ve ağır bir şekilde cezalandırılacaktır.

Peygamberimiz (s.a.v) şöyle buyurmuştur: “Üç şeyle birlikte yapılan amel fayda vermez; “Allah’a ortak koşmak, anne-babaya isyan etmek ve savaş meydanından kaçmak.”⁷⁰

Hz. Ali (r.a) savaştan önce oğluna şu tavsiyeyi vermiştir: “Ey oğlum, dağlar oynasa sen oynama. Kelleni Allah’a (ödünç) ver!” Demek istediği dağlar olduğu yerden kaçsa bile sen kımıldama savaş alanını terk etme, başını ve hayatını Allah’a verilmiş ödünç olarak say. Canını yaradanına vermektir şehitlik, canın varacağı en hayırlı yer ise yaratıcısıdır.

Cihad, müdafaa etmektir, haksız bir hücum ya da yok etmek değildir. Müslümanın yurdunda kimliği ve kişiliğinin mevcudiyeti ile şahsi istiklal bağımsızlığını koruma ve zalimin zulmüne karşı milletin hakkını savunma gayretinde bulunmasıdır.

Ölümden kaçmayı hedefleyen kişidir, aslında savaştan kaçan. Ne kadar kaçarsa da ölümün kaçınılmaz bir son olduğu gerçektir. Yaşayan her insan ölümü tadacaktır, buna kimsenin gücü yetmez.

Cihad adına inen çoğu ayet, cihadın emri ya da cihadın terkinin ikazıyla alakalıdır. Bu terk edilişler ciddi sonuçlara sebebiyet verdiği için büyük bir günahı ve

---

⁷⁰ Buhari, *Camiü's-Sahih*, Hudud,44.

çetin bir azabı gerektirir. Örn: Bir askerın kaçışı, askerdeki birliği zayıflatır ordusunun dağılma sorununu doğurur. En sonunda bu da ordunun helak olmasına kadar gider.

Kur'an'ı Kerim insanların fikirlerine göre hitapta bulunur ve bu hususta kaçmanın ölecek olan kimseye herhangi bir yarar sağlamayacağını belirtir. "De ki: Ölümden veya öldürölmekten kaçırıyorsanız, bu kaçış size hiçbir fayda sağlamayacaktır. (Eceliniz gelmemişse) o takdir de yaşatılacağınız süre çok değildir. De ki: Allah size bir kötölük veya rahmet dilerse sizi Allah'tan kim kurtarabilir? Allah'ın haricinde ne bir dost ne de bir yardımcı bulamazsınız."⁷¹

Savaştan kaçmayı planlayan insanın asıl problemi onun cahilliğidir çünkü kaçabilirse yaşamını garanti altına alacağını sanır. Hakikatte ona hayatını garanti eden, düşmana direnmek ve karşılık vermektir. Savaştan kaçmak, dayanamamak ve geride kalmak ise ölümün araçlarıdır.

İbn Hazm(r.a), Hz.Ali ve İbn Ömer'den şöyle nakleder: "Savaştan kaçmak büyük günahlardandır. Onlar bunu söylerken hiçbir sayıyla sınırlamamışlardır."⁷²

Müslümanlar her zaman düşmanın cephane ve sayının çok olanıyla karşılaşmışlardır. Ama savaştan kaçtıkları bilinmemektedir. Onlar iki şeyi amaçlayıp savaşmışlardır ya galibiyet yahut ta şehitlik. Şehitlik mertebesi, savaştan kaçan insanla ve geride kalanların ölümüyle hiçbir zaman kıyaslanmayacak bir şereftir. O şerefe nail olan ebedileşir ve ardında özel bir şan bırakır, ahiretteki sonu iyilerden olur. Savaştan kaçan insan ise dünyada kötü olarak anılır, ahiretteki sonu cehennem olur.

Savaşa katılması gerektiği halde katılmayan insanlar, bu mühim vazifeyi icra etmedikleri için büyük günaha girerler. Savaşa katılmamak ve cihada mâni olmak çözüm gerektiren büyük problemlerdendir. İnsanın savaşa katılmaması sadece kendi şahsını değil, bütün Müslümanları, İslam devletini, ordusunu ve savaşın maddi olarak galibiyetle sonuçlanıp sonuçlanmaması, haberin varması gereken yere ulaşır ulaşmaması cihetinden insanları da gelecek kuşaklarında ilgilendirir.

Savaşın sonucunu vebalini düşünüp şüphe içinde bocalamadan güç şartlar halinde de olsa kendisini geride bırakıp kaçmayan hakiki Müslümandır. Allah'a ve ahirete

---

⁷¹ el-Ahzâb 33/16-17.

⁷² İbn Hazm, *el-Muhallâ*, 1347, 1-2/7/192.

gerçekten inananlar; mallarıyla ve canlarıyla Allah (c.c) uğruna onun yolunda savaşmaktan geri durmazlar.⁷³

“Şüphesiz ki içinizde, pek ağır davrananlar vardır. Size bir musibet uğradığı zaman: Allah bana lütufta bulundu da onlarla beraber olmadım.” der.⁷⁴ Ayeti Kerimede ‘bazılarınız durumu ağırdan almasın’ emri vardır. ‘Pek ağır davrananlar’ kelimesi ise bahsi geçen insanların psikolojik hallerini belli etmek için dikkatle seçilmiştir. Savaşa gitmeyi geciktirenlerin o andaki davranış ve psikolojik hallerini kelimenin söylenişindeki zorluk bile teşhir eder özelliğindedir. Bu insanların döneminde ve sonraki dönemlerde de asıl amaçları kendi şahsi menfaatlarını düşündürmektir. Bunlar da ufak hesaplar peşinde olan, asıl amaçlarını saklayan, güçlük ve risk karşısında cesaretlerini kaybeden münafıklardır.⁷⁵

Cihaddan muaf tutulmak isteyenlere Peygamberimiz inanıp güven duyduğu için müsaade etmiştir fakat Allah Teâlâ savaşta bozgunculuk yapıp zarara uğratacakları için katılmamalarını istemiştir.⁷⁶ Bu mazarratın önüne geçmek içinde ayette; “Oturun bakalım diğer oturanlarla beraber!”⁷⁷ buyrulmuştur. Savaşa katılmaya korkanlar; her yerde böyle ayıplanır. İnsanlar savaşa katılmayanların ya yüzlerine doğru yahut da arkalarından: ‘Haydi kadınlar gibi oturun bakalım’ demişlerdir. Ayeti Kerimede de onların bu şekilde ayıplandığı ve sonuna kadar hak ettikleri bildirilmektedir.

“Peygamberimizin arkasından oturmakla sevindiler, mallarıyla ve canlarıyla cihad etmekten hoşlanmadılar: “Sıcakta sefere çıkmayın’ dediler. De ki: ‘Cehennem ateşi daha sıcaktır!’ Keşke anlasalardı!”⁷⁸

Peygamberimize aykırı davranarak sefere gitmeyen ya da O’nunla gitmeyip geride kalan ve bununla böbürlenmiş insanların, dünya sığınının yanında sönük kaldığı cehennem ateşine girecekleri belirtilmiştir. Cihaddan kaçıp dünya sığınını mazeret sayanlar, çok daha şiddetli olan cehennem ateşiyle ikaza uğrarlar. Gerektiğinde, ne olursa

---

⁷³ Üsâme Mollaoğulları, *Çağdaş Dönemde Cihad/Kıtal ile İlgili Ayetlerin Değerlendirilmesi: Seyyid Kutub Örneği* (Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019), 106.

⁷⁴ en-Nisâ 4/72.

⁷⁵ Mollaoğulları, *Çağdaş Dönemde Cihad/Kıtal ile İlgili Ayetlerin Değerlendirilmesi: Seyyid Kutub Örneği*, 107.

⁷⁶ Mustafa Kılıçaslan, “Zemahşeri’nin Nesih Anlayışı ve Nesih-Maslahat İlişkisi”, *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi* 9/2 (28 Kasım 2022), 895.

⁷⁷ et-Tevbe 9/46.

⁷⁸ et-Tevbe 9/81.

olsun seferden kaçmamak ve ona katılmak icap eder. Cehennem ateşine, Cihaddan kaçmak sebebiyet verir.

5. Zina İftirasında Bulunmak ve İnsan Psikolojisi

Zina, evlilik dışı bir ilişkidir. Kazf; cezaya ilişkin mesuliyeti olan bir kişinin, ihsan vasfına sahip birine iftira atması veya nesebini reddetmesidir.⁷⁹

Büyük günahlardan biri de kazftır. Allah’u Teala “Şüphesiz namuslu, kendi halinde olan mü’min kadınlara (zina iftirası) atanlar, dünyada ve ahirette lanet olunurlar. Onlar için büyük bir azap vardır.”⁸⁰ buyurmuştur. Hz. Peygamber (s.a.v) de kazfı, “insanı helaka götüren yedi unsurdan biri” olarak zikretmiştir.⁸¹

İftira herhangi biri hakkında sözlü olarak yapılan bir suçtur, kul hakkına girilir ve haramdır. İftira cahilliktense, kasıtlı olarak gerçeği değiştirmek ve art niyettendir. Kötü hislerin bir sonucu olup iftirayı atan insanın kendisine olan saygısını düşürür, kişiliğini küçültür ve sonucunda müfteriye döndüğü psikolojik bir rahatsızlık geçirir.

İftira atmanın özünde, karşısındakinin güzel ahlakı, temizliği ve asaletini hazmedemeyen, onu kıskanan ve onu yasal olarak yenemeyeceğini anlayan insanın mağlubiyet psikolojisi yatar. İftira atan insanın; kıskançlık, hırs, bencillik vb. menfi duygularıyla beraber, onun ahiret gününe olan iman duygusunun olmadığını veya az olduğunu gösterir. İftira; hakikati değiştirmek, masum birini rezil ederek ‘kul hakkına’ da girmektir. Kul hakkı ve ahiret korkusu taşımayan insanlar attıkları iftiraları mübah sayarlar.

İftira, şimdilerde “psikolojik bir savaş yöntemi” olarak değerlendirilmektedir. İnsafsız bir şekilde istediğini alıncaya kadar devam ettirilir. İnsan kendine yakıştıramadığı bazı tutum ve hareketleri psikolojisinde karşısındakine yansıtma özelliği vardır. Kendisine yanlış yapmayı suçluluk psikolojisiyle uygun görmeyen insanlar iftira atacağı insana cephe alıp bunu ona yansıtır. Bütün suçlu ve günahkâr insanlar bu özelliği taşır.

⁷⁹ Sabri Erturhan, “Ebedî Bir Hak Mahrûmiyeti: Kâzifin Şahitliğinin Reddi”, *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İslami İlimler Dergisi* 2 (25 Haziran 2018), 2.

⁸⁰ en-Nûr 24/23.

⁸¹ Buhari, *Camiü's-Sahih*, Vesâyâ,23.

Kur'an'da kişilik hakları alanı olan iffet, şeref ve haysiyet dokunulmazlığı üzerinde özenle durulmuştur. İslam tarihinde ifk hadisesi diye bilinen Hz. Aişe'nin aleyhinde çıkan dedikodular nedeniyle Peygamberimiz başta olmak üzere Hz. Aişe'nin ve ailesinin tabii tutulduğu iftira ve manevi eziyetler üzerine inmiş olan Nur Suresinin 11-20. ayetlerinde hem Hz. Aişe'nin bir iftiraya uğradığı hemde iffetli bir kadın olduğu bildirilmiş ve iffetli insanların şeref ve haysiyetlerinin koruma altına alınması üzerine hukuk ilkesi getirilmiştir.

Kur'an 'da "zina iftirasında bulunup da şahit getirmeyenlere seksener sopa vurulması ve artık onların şahitliğinin kabul edilmemesi hükmü yer alır."⁸² Suçlananın kazf suçu kesinleştiğinde ona bedeni ceza olarak sopa vurulur, manevi ceza olarakta mahkemelerde şahitliği kabul edilmez ve güvenilirlik niteliğini kaybeder. Efendimiz (s.a.v) de kazfın helak edici olduğunu bildirir, ahlaki bir düşüklük ve büyük bir haram olarak niteler.

---

⁸² en-Nûr 24/4.

SONUÇ

Günah, İslam'ın yasaklamış olduğu her türlü söze ve davranışlara denir. Davranışlarımıza yansıyan günah temelinde psikolojiktir. İnsan psikolojisi önce onu kabul eder sonra da uygulamaya başlar.

Yedi büyük günah ve günahlar psikolojik olarak öncelikle kalbimizi etkisi altına alır, katılaştırır, güzel olan duygularımızı yok eder, dinsel ve toplumsal değerlerimizi de siler. İnsanın dünya ve ahiret hayatını harap eder, doğru kararlar almasını da engeller. Nefsimize esir edip inancımızı ve manevi duygularımızı zedeler.

Günahın psikolojik olumsuzlukları olduğu gibi sosyal ve ekonomik olumsuzlukları da vardır. Toplumsal değerlerimizi temelden sarsıp, toplumsal düzeni bozarlar ve büyük sıkıntılara neden olurlar. Temelinde ise iman zayıflığı ve amel eksikliği vardır.

İnsan hem günah işlemeye hemde işlememeye meyilli bir fitrat üzerine yaratılmıştır. İnsan kendi fitratını günahlardan muhafaza etmeye, günahlardan uzaklaşp, iyiliğe ve güzelliğe yönlendirmekle mesuldür.

Günaha giden yolları kapatıp, o gınahtan kaçmak; bundan pişmanlık duyup, Allah'a tövbe etmek ve af dilemek gerekir.

Günahlardan kaçmak en üstün hicret; farzlara devam etmek en makbul cihaddır. Allah'ı çok zikretmekte, Allah katında en sevimli ibadettir. Rabbim farkında olan kullarından eylesin.

KAYNAKÇA

- Ağırman, Cemal. “Fert ve Toplumun Yetim ve Öksüzlere Karşı Sorumlulukları”. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 7/3 (01 Haziran 2007), 9-30.
- Ağırman, Cemal. “İdeal Bir Davranış Biçimi Olarak ‘Empati’ ve Hadislerde ‘Empati’ Örnekleri”. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 10/2 (15 Aralık 2006), 23-53.
- Ateş, Süleyman. *Yüce Kur’an’ın Çağdaş Tefsiri*. İstanbul: Yeni Ufuklar Neşriyat, 1988.
- Bardakoğlu, Ali. “Katil”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 25/45-48. Ankara: TDV Yayınları, 2022.
- Buhari. *Camiü’s-Sahih*. ANKARA: TDV Yayınları, 1975.
- Canan, İbrahim. *Kütüb-i Sitte Muhtasarı Tercüme ve Şerhi*. Ankara: Akçağ Basım Yayım, 1993.
- Davud, Ebu. *Sünen*. İstanbul: Şamil Yayınevi, 1987.
- Devellioğlu, Ferit. *Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lugat : Eski ve Yeni Harflerle*. Ankara: Doğuş Matbaacılık, 1970.
- Eliade, Mircea. *Şamanizm : İlkel Esrime Teknikleri*. Ankara: İmge Kitabevi, 1999.
- Erturhan, Sabri. “Ebedî Bir Hak Mahrûmiyeti: Kâzifin Şahitliğinin Reddi”. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İslami İlimler Dergisi* 2 (25 Haziran 2018), 1-16.
- Güleç, Hasan. “İslâm Hukukunda Can Güvenliği”. *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 10 (1998), 1-18.
- Hançerlioğlu, Orhan. *İnanç Sözlüğü: Dinler, Mezhepler, Tarikatler, Efsaneler*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1975.
- Harman, Ömer Faruk. “Hâbil ve Kâbil”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 14/376-378. İstanbul: TDV Yayınları, 1996.
- Hazm, İbn. *el-Muhallâ*, 1347.
- İslamoğlu, Mustafa. *Alemlerin Rabbi Allah (cc) : Bilmek - Tanımak -Anlamak*. İstanbul: Denge Yayınları, 2006.
- Kılıçaslan, Mustafa. “Zemahşerî’nin Nesih Anlayışı ve Nesih-Maslahat İlişkisi”. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi* 9/2 (28 Kasım 2022), 895.
- Koçyiğit, Talat. “Şirk”. *Türk Ansiklopedisi*. C. XXX. Ankara, 1981.
- Köroğlu, Mehmet. “İslam Hukukunda Ölüm Cezasını Gerektiren Suçlar”. *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 43 (2015), 216-238.
- Lamine Toure, Mohamed. “Yetimlerin Mirası Hakkında Bir İnceleme”. *Sakarya Üniversitesi Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 82/82 (16 Ekim 2018), 773-782.
- Macit, Nadim. *Şirk ve Müşrik Toplum: Kur’an ve Hadise Göre*. Konya: Damla Matbaacılık, 1992.
- Molloağulları, Üsâme. *Çağdaş Dönemde Cihad/Kıtal ile İlgili Ayetlerin Değerlendirilmesi: Seyyid Kutub Örneği*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Müslim. *Sahihi Müslim*. İstanbul, ts.
- Örnek, Sedat Veyis. *Sivas ve Çevresinde Hayatın Çeşitli Safhalarıyla İlgili Batıl İnançların ve Büyüsel İşlemlerin Etnolojik Tetkiki*. Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, 1966.

- Özsoy, İsmail. "Faiz". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 12/110-126. İstanbul: TDV Yayınları, 1995.
- Sipahi, Abdülkadir. *Türk Halk İnançlarında Büyü ve Büyü ile ilgili uygulamalar*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2006.
- Sürmeli, Mehmet. "Şirk Olan Davranışlar ve Şirkin Çeşitleri - YeniDünya Dergisi". Blog Dergi. *Şirk Olan Davranışlar ve Şirkin Çeşitleri*. Erişim 02 Ocak 2024. <https://yenidunyadergisi.com/blog/sirk-olan-davranislar-ve-sirkin-cesitleri>
- Tirmizi. *Sünenü't-Tirmizi*, 1978.
- Ünalın, Abdullah. "Günahın Sosyo-Ekonomik Yapıya Etkisi". *Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 1/2 (12 Nisan 2016), 77-92.
- Yazır, Muhammed Hamdi. *Hak Dini Kur'an Dili*. İstanbul: Eser Neşriyat, 1979.
- Yılmaz, İsmail. *Kur'an'a Göre Şirkin Sebepleri ve Çeşitleri*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- "Kur'an Yolu". Erişim 03 Ocak 2024. <https://kuran.diyamet.gov.tr>

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı	Betül
Soyadı	GEYLANI VURAL
Doğum Yeri ve Tarihi	MUTKİ/01.04.1996
Uyruğu	T.C.
İletişim Adresi ve E-Mail Adresi	Ertuğrulgazi Mahallesi Kar Sokak No:6 Daire:10 05466927461 betulgeylani@gmail.com
Eğitim	
İlköğretim	Atatürk İlkokulu
Ortaöğretim	Mutki Anadolu İmam Hatip Lisesi
Yükseköğretim (Lisans)	Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Yükseköğretim (Yüksek Lisans)	Pamukkale Üniversitesi İslami İlimler Enstitüsü Manevi Rehberlik ve Danışmanlık